

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ
DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALINA
2022-2023 YILLARI ARASINDA GETİRİLEN
OLGULARIN RETROSPEKTİF ANALİZİ

Hemşire Meryem GEZER
DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALI
(VETERİNER PROGRAMI)
Yüksek lisans Tezi

DANIŞMAN
Prof. Dr. Sait ŞENDAĞ

VAN-2024

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ
DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALINA
2022-2023 YILLARI ARASINDA GETİRİLEN
OLGULARIN RETROSPEKTİF ANALİZİ

Hemşire
Meryem GEZER
Yüksek lisans Tezi

DANIŞMAN
Prof. Dr. Sait ŞENDAĞ

VAN-2024

ETİK BEYAN

T.C.

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yüksek Lisans olarak hazırlayıp sunduğum “Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalına 2022-2023 Yılları Arasında Getirilen Olguların Retrospektif Analizi” başlıklı, 2023/13/04 karar nolu tezim bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir. Bu tezdeki bütün bilgiler akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak hazırlanıp, bu kural ve ilkeler gereği, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçlara atıf yapılmış ve kaynak gösterilmiştir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Meryem GEZER

Tarih:13.06.2024

İmza:

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamda, her türlü destek ve yardımlarını gördüğüm danışman hocam Prof. Dr. Sait ŞENDAĞ'a ayrıca başta Arş.Gör.Dr Davut KOCA olmak üzere, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalında'ki diğer hocalarım Dr.Öğr.Ü. Nebi ÇETİN ve Dr.Öğr.Ü. Mehmet YILDIZ'a yine Vet. Hek. Bahtiyar Karagülle'ye içtenlikle teşekkür ederim. Diğer taraftan Handan AYKUT'a, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyerek her zaman yanımda olan aileme de teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

Gezer M., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalına 2022-2023 Yılları Arasında Getirilen Olguların Retrospektif Analizi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı (Vet.), Yüksek Lisans Tezi, 2024. Bu çalışmada, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2022-2023 yılları arasında getirilen vakaların detaylı bir analizi yapılmıştır. Çalışmada, klinikte muayene ve tedavi için toplam 242 hayvan değerlendirilmiştir. Bu hayvanlar arasında 125 sığır, 22 koyun, 18 keçi, 12 köpek, 63 kedi, 1 kısırak ve 1 egzotik hayvan bulunmaktadır. Yapılan analizler sonucunda, getirilen hayvanların %51,7'sinin sığır, %9,1'inin koyun, %26'sının kedi, %5'inin köpek, %7,4'ünün keçi, %0,8'inin ise diğer hayvanlar (kısırak, egzotik) olduğu belirlenmiştir. Çalışmada, hayvanların kliniklere getiriliş nedenleri incelendiğinde sığır vakalarında gebelik muayenesinin (%81,4; 68), keçilerde gebelik muayenesinin (%52,9; 9), koyunlarda güç doğumun (%63,2; 12), köpeklerde gebelik muayenesi ve prolapsus vajina vakalarının (%33,3; 4 ve %25; 3), kedilerde ise ovaryohistektomi işleminin (%64,4; 38) en sık görülen durumlar olduğu görülmüştür. Ayrıca, kliniğe getirilen hayvan türleri arasında yıllara göre farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu ($p<0,05$), ancak aylara göre getirilen hayvan sayısı açısından farkın istatistiksel olarak önemsiz olduğu tespit edilmiştir ($p>0,05$). Sonuç olarak, 2022-2023 yılları arasında kliniğimize başvuran hayvanlar arasında öncelikli olarak sığırların ve ardından kedilerin yoğunluğunun dikkat çektiği gözlemlenmiştir. Kliniğe yansıyan başvurularda ise en sık karşılaşılan durumlar sırasıyla ineklerde gebelik muayenesi, kedilerde ovaryohistektomi, keçilerde gebelik muayenesi, koyunlarda güç doğum, köpeklerde gebelik muayenesi ve prolapsus vajina olmuştur. Geçmiş yıllara kıyasla kliniğimize getirilen hayvan sayısında belirgin bir azalma olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğum, Jinekoloji, Retrospektif Çalışma, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

ABSTRACT

Gezer M., Retrospective Analysis of Cases Brought to Van Yüzüncü Yıl University Faculty of Veterinary Medicine Department of Obstetrics and Gynecology Between 2022-2023, Van Yüzüncü Yıl University Institute of Health Sciences, Department of Obstetrics and Gynecology (Vet.), Master's Thesis, 2024. This study conducted a detailed analysis of cases presented to the Department of Obstetrics and Gynecology Clinic at Van Yüzüncü Yıl University Faculty of Veterinary Medicine between 2022 and 2023. A total of 242 animals were evaluated for examination and treatment purposes during this period. The study population included 125 cattle, 22 sheep, 18 goats, 12 dogs, 63 cats, 1 mare, and 1 exotic animal. Analysis revealed that 51.7% of the cases were cattle, 9.1% sheep, 26% cats, 5% dogs, 7.4% goats, and 0.8% other animals (mare, exotic). The reasons for presentation to the clinics were examined, showing that the most common conditions were pregnancy examination in cattle (81.4%; 68 cases), pregnancy examination in goats (52.9%; 9 cases), difficult labor in sheep (63.2%; 12 cases), pregnancy examination and vaginal prolapse in dogs (33.3%; 4 cases and 25%; 3 cases, respectively), and ovariohysterectomy in cats (64.4%; 38 cases). Statistical analysis indicated significant differences among animal species presented to the clinic over the years ($p<0.05$), whereas the number of animals presented per month showed statistically insignificant differences ($p>0.05$). In conclusion, a predominance of cattle followed by cats was observed among animals presented to our clinic between 2022 and 2023. The most frequent reasons for presentation were pregnancy examination in cattle, ovariohysterectomy in cats, pregnancy examination in goats, difficult labor in sheep, pregnancy examination in dogs, and vaginal prolapse. A notable decrease in the number of animals presented to our clinic was observed compared to previous years.

Keywords: Obstetrics, Gynecology, Retrospective Study, Van Yüzüncü Yıl University.

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Etik beyan	II
Teşekkür.....	III
Özet.....	IV
Abstract.....	V
İçindekiler	VI
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	VII
Tablolar Listesi	VIII
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Türkiye’de Veteriner Fakülteleri ve Bölgesel Etkileri.....	3
2.2. Van YYÜ Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı’nın Tarihi Gelişimi	4
2.3. Van YYÜ Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı’na Gelen Hayvan Türleri ve Olgu Çeşitliliği.....	4
2.4. Türkiye’de Diğer Veteriner Fakülteleri Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dallarına Son Yıllarda Gelen Olgular.....	5
2.5. Türkiye Dışındaki Bazı Veteriner Fakülteleri Reprodüksiyon Kliniklerine Son Yıllarda Gelen Olgular.....	12
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	16
3.1. İstatistik Analizler.....	16
4. BULGULAR.....	17
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	31
KAYNAKLAR	35
ÖZGEÇMİŞ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
EKLER.....	40
EK 1. Etik Kurul Raporu	40
EK 2. Tez Orijinallik Raporu.....	41

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

EKT	: Elektrokemoterapi
MVC	: Madras Veteriner Koleji
RFM	: Fetalmembran
VAN YYÜ	: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
VCRI	: Veteriner Koleji ve Araştırma Enstitüsü
VTH	: Veteriner Eğitim Hastanesi
CMT	: California Mastitis Testi

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışmada kullanılan istatistiki testler	16
Tablo 2. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022-2023 yılları arasında getirilen hayvan türlerinin dağılımı.	17
Tablo 3. Getirilen hayvan sayılarının yıllara ve aylara göre dağılımı.	18
Tablo 4. 2022 yılında keçilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	19
Tablo 5. 2023 yılında keçilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	19
Tablo 6. 2022-2023 yıllarında keçilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin toplam dağılımı.	19
Tablo 7. 2022 yılında koyunların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	20
Tablo 8. 2023 yılında koyunların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	20
Tablo 9. 2022-2023 yıllarında koyunların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	20
Tablo 10. 2022 yılında sığırların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	21
Tablo 11. 2023 yılında sığırların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	21
Tablo 12. 2022-2023 yıllarında sığırların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	21
Tablo 13. 2022 yılında köpeklerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	22
Tablo 14. 2023 yılında köpeklerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	22
Tablo 15. 2022-2023 yıllarında köpeklerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı. ..	22
Tablo 16. 2022 yılında kedilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	23
Tablo 17. 2023 yılında kedilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	23
Tablo 18. 2022-2023 yıllarında kedilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.	24
Tablo 19. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen keçi aylara göre hastalık dağılımı.	25
Tablo 20. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen keçilerin aylara göre hastalık dağılımı.	25
Tablo 21. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen koyunların aylara göre hastalık dağılımı.	26
Tablo 22. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen koyunların aylara göre hastalık dağılımı.	26
Tablo 23. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen sığırların aylara göre hastalık dağılımı.	27

Tablo 24. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen sığırların aylara göre hastalık dağılımı.....	28
Tablo 25: Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen kedilerin aylara göre hastalık dağılımı.....	29
Tablo 26. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen kedilerin aylara göre hastalık dağılımı.....	29
Tablo 27. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen köpeklerin aylara göre hastalık dağılımı.....	30
Tablo 28. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen köpeklerin aylara göre hastalık dağılımı.....	30

GİRİŞ

1982 yılından beri faaliyet gösteren Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van YYÜ) Veteriner Fakültesi'nin, Klinik Bilimleri Bölümlerinden biri olan Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, hayvan hastanesinde evcil hayvanlarda genital organ muayeneleri, gebelik ve doğumla ilgili sorunlar, ayrıca meme sağlığı ve hastalıklarının da tanı ve tedavilerini yürüterek eğitim, araştırma ve bölgesel hayvancılığa önemli katkılarda bulunmaktadır (Çetin ve ark., 2018).

Önceki yıllarda bu ABD'de ilk retrospektif çalışmayı Alan ve ark. 1997 yılında gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırmadan 11 yıl sonra, Çetin ve Alan (2008) aynı klinikte sadece meme sorunlarını, diğer olguları dikkate almadan, analiz etmişlerdir. Bu çalışmadan 10 yıl sonra ise Çetin ve ark. (2018), son 10 yıla ait retrospektif tüm olguları kapsamlı olarak incelemişlerdir. Bu tarihlerden, sonra gerek Covid pandemisi gerekse de ekonomik koşulların değişimine paralel olarak Van YYÜ Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji ABD'ye gelen olgularda, yukarıdaki araştırmacıların (Alan ve ark., 1997; Çetin ve Alan, 2008; Çetin ve ark., 2018) rapor etmiş oldukları olgu sayısı ve çeşitliliğinde dikkat çeken bir azalma gözlemlenmiştir. Ancak böyle bir gözlem bilimsel verilerin analizi ile ortaya konmamıştır. Bu nedenle sunulan bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Ülkemizde bulunan Veteriner Fakültelerinin Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalları'nda yürütülen retrospektif bilimsel çalışmalar:

- 1) Öz eleştiri yeteneğinin geliştirilmesi, yapılan eksikliklerin belirlenmesi, gelecekte karşılaşılabilecek potansiyel senaryoların doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve planlanması bakımından yarar sağlamakta (Bademkran ve ark., 2018),
- 2) Bölgesel farklılıkların açığa çıkarılmasını sağlamakta (Yağcı ve ark., 2018),
- 3) Hasta popülasyonunu ve karşılaşılan olguları analiz ederek bilimsel araştırmalara ve ilgili bölgede faaliyet gösterecek olan veteriner hekimlerin projeksiyon hazırlamalarına önemli katkı sağlamakta,
- 4) Artan fakülte sayısı ve bazı fakültelerin uluslararası kuruluşlar tarafından akredite edilme çabaları, veteriner fakültesi tercihinde bulunacak öğrencilerin fakültelerin

hasta popölasyonu hakkında bilgi edinmeleri açısından önem taşıamaktadır (Yılmaz ve ark., 2018).

Sunulan bu çalışmanın amacı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Faköltesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalına 2022-2023 yılları arasında getirilen hayvan popölasyonu hakkında kapsamlı bir bilgi sağlamaktır. Araştırma sonuçları, bölgedeki hayvan popölasyonu, hastalıkları ve hasta sahiplerinin hayvan sağlığına karşı eğilimleri hakkında ayrıntılı bilgiler sunacaktır. Bu bilgiler ayrıca, faköltemiz ėrenci uygulamaları açısından da önemli sonuçları ortaya çıkaracaktır. Yine, elde edeceğimiz olgu analizleri, Türkiye’deki diğer veteriner fakölterleri hasta akışlarıyla da kıyaslanabilecektir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Türkiye’de Veteriner Fakülteleri ve Bölgesel Etkileri

1842 yılında, Prusyalı bir askeri veteriner hekim olan Godlewsky'nin çabalarıyla, ülkemizde Veteriner Hekimliği eğitimi İstanbul'da başlamıştır (Tan, 2017; 43). Öğretim süresi 3 yıl olan ve dersler sırasıyla 1849'da Maçka'daki Harp Okulu'nda, 1853'te Taşkışla'da ve 1873'te ise Galatasaray Askeri Tıp Okulu'nda verilmiştir. Ülkemizde ilk Baytar Rüştıyesi 1886 yılında kurulmuştur. Daha sonra rüştıyeyi başarıyla tamamlayan öğrenciler, Çengelköy'de bulunan askeri İdadiye 'ye devam etme hakkı kazanmış ve ardından Baytar Mektebi'ne geçiş yapabilmışlerdir. Baytar Mektebi 1905 yılında Haydarpaşa semtindeki yeni inşa edilen Tıp Mektebi binasının bir bölümüne taşınarak, 1889'da ülkemizde ilk sivil Veteriner Mektebi kurulmuş olup ilk mezunlarını 1893'te vermiştir. Bu mezunlar arasında milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy da bulunmaktaydı. Aynı dönemde, İstanbul'da Mülkiye Baytar Mekteb-i Alisi de 1894'te kurulmuştur. İlk veteriner topluluğu ise 1909'da Avrupa'ya ihtisas için gönderilmiştir. Sivil ve askeri Veteriner Mektepleri, 1920'de Selimiye'deki binalara taşınarak "Baytar Mekteb-i Alisi" adı altında birleştirilerek, 1928'de adı "Yüksek Baytar Mektebi" olarak değiştirilmiştir. İstanbul'daki mektep, 1933 yılında "Baytar Fakültesi" ismiyle Ankara'ya taşınarak öğretim modernize bir şekilde yürütölmeye başlanmıştır. 1937 yılı Haziran ayında, "Baytar" kelimesi yerine "Veteriner Hekim" kullanımı kabul edilmekte ve Baytar Fakültesi'nin adı Veteriner Fakültesi olarak değiştirilmiştir. Bilimsel terimlerde Arapça'dan Latince'ye geçiş 1934 yılında gerçekleşmiş ve 1939'da öğretim süresi 5 yıla çıkarılmıştır. Ankara Üniversitesi'ne 1948 yılında Veteriner Fakültesi de katılmıştır. Daha sonraki yıllarda, 1960'lardan günümüze kadar Elazığ, İstanbul, Bursa, Konya, Van, Kars, Aydın, Burdur, Diyarbakır, Urfa, Hatay, Kırıkkale, Afyon ve Kayseri illerinde Veteriner Fakülteleri kurulmuştur (Anonim 1). Türkiye’de toplam 37 Veteriner Fakültesi bulunmaktadır (Anonim 2).

2.2. Van YYÜ Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı'nın Tarihi Gelişimi

Türkiye'nin altıncı Veterinerlik Fakültesi olarak, Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ) 1982 yılında 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuştur. Kuruluşunda veteriner fakültesi de bulunan üniversitenin ilk rektörü Hacettepe Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Hakkı ATUN olmuştur (Türkmenoğlu, 2016). Veteriner Fakültesi'nin köklü bir parçası olan Klinik Bilimler Bölümü Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı da 1982 yılında kurulmuştur. Bu anabilim dalı, bölgedeki hayvancılık sektörünün üreme ve meme sağlığı alanında güncel çözümlerin geliştirilmesini ve nitelikli veteriner hekimlerin yetiştirilmesini misyon edinmektedir. Evcil hayvanların sağlık ve yaşam kalitelerini artırmak, öğretim kalitesini yükseltmek ve yenilikçilik üzerine odaklanmak, Anabilim Dalı'nın temel prensiplerini oluşturur. Bu Anabilim Dalı, bölgedeki hayvancılığın üreme sorunlarına hızlı ve etkili çözümler sunmanın yanı sıra, etik değerlere bağlı, nitelikli ve saygın veteriner hekimlerin yetiştirilmesini de vizyon olarak benimsemektedir. Lisans eğitime 1983 yılında başlayan fakülte, 1990 yılından itibaren Yüksek Lisans ve Doktora programlarını Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde sürdürmektedir (Anonim 3). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Klinik Bilimler Bölümü Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı'nda, Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin TİMURKAN, Prof. Dr. Muhammed ALAN, Prof. Dr. İbrahim TAŞAL, Prof. Dr. Yunus ÇETİN ve Dr. Öğr. Üyesi Funda EŞKİ gibi öncü akademisyenler görev almışlardır (Anonim 3). Şuan Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalında, 1 Profesör, 2 doktora öğretim üyesi, 1 araştırma görevlisi bulunmaktadır.

2.3. Van YYÜ Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı'na Gelen Hayvan Türleri ve Olgu Çeşitliliği

Kliniklerimize 2007 ile 2017 yılları arasında getirilen 2871 sığır, 139 koyun, 51 keçi, 74 köpek, 115 kedi, 12 kısırak ve 3 diğer türden toplamda 3265 hayvan bulunmaktadır. Getirilen hayvanların %87,93'ü sığır, %4,26'sı koyun, %3,52'si kedi, %2,27'si köpek, %1,56'sı keçi, %0,37'si kısırak ve %0,09'u da kanatlı ve yaban hayvanlarıdır. Muayene ve tedavi amacıyla kliniğimize en sık başvuran hayvan türleri arasında sığır ve köpekler yer alırken, sığır ve köpeklerin en yaygın nedeni gebelik muayenesi olmuştur. Koyunlar için güç doğum, keçiler için meme hastalıkları ve kediler

için ovaryohisterektomi önemli nedenler arasındadır. 2011 yılı en yoğun başvuru yılı iken, mart ayı ise en fazla hayvanın kliniğe getirildiği ay olarak belirlenmiştir. Bu veriler, kliniklerimizin çeşitli hayvan türlerine yönelik önemli bir sağlık hizmeti sunduğunu ve toplumun hayvan sağlığına olan duyarlılığını yansıtmaktadır (Çetin ve ark., 2018).

2008 yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nde, meme sorunlarıyla ilgili kapsamlı bir analiz gerçekleştirilmiştir. Çalışma materyali, 1992'den bu yana yaklaşık 15 yıllık bir süre içinde, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Hayvan Hastanesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne getirilen evcil hayvanlardan oluşmaktadır. Meme sorunları, meme lobunda ve meme başında olmak üzere 2 alt kategoriye ayrılmıştır. İneklerde her meme çeyreği ayrı bir vaka olarak değerlendirilmiştir. Kayıtlar, meme bezinin ve meme başının muayene ve palpasyon bulguları, sütün fiziksel özellikleri ve California Mastitis Testi (CMT) sonuçları kullanılarak oluşturulmuştur. 15 yıllık süreç boyunca toplam 3007 vaka kaydedilmiştir, bunların içinde 721 vaka (%23,97) meme sorunu olarak belirlenmiştir. Meme sorunlarının dağılımı incelendiğinde, sığır, koyun, keçi ve köpekler arasında sırasıyla 714 (%99,02), 5 (%0,69), 1 (%0,13) ve 1 (%0,13) vaka tespit edilmiştir. Bu analiz, meme sorunlarının veteriner hekimliği pratiğinde önemini vurgulamakta ve kliniğin uzun vadeli verilerle desteklenen değerli bir kaynak olduğunu göstermektedir (Çetin ve Alan, 2008).

Van YYÜ Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı'nda, sığır, koyun, keçi, köpek, kedi, kısırak ve diğer türler gibi çeşitli hayvanlar, meme sorunları, ovaryohisterektomi, mastitis, güç doğum gibi çeşitli nedenlerle tedavi edilmektedir.

2.4. Türkiye'de Diğer Veteriner Fakülteleri Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dallarına Son Yıllarda Gelen Olgular

Ülkemizdeki Veteriner Fakülteleri bünyesinde faaliyet gösteren klinikler, getirilen hayvanların detaylı analizlerinin yapıldığı yerlerdir. Aşağıda birkaç çalışmaya yer verilmiştir; Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğinde, 2007-2017 yılları arasında gerçekleştirilen bir çalışma kapsamında, muayene ve tedavi amaçlı başvuran hayvanların değerlendirmesi yapılmıştır. Bu

dönemde kliniğe başvuran toplam 3265 hayvanın dağılımı şu şekildedir: 2871 sığır, 139 koyun, 51 keçi, 74 köpek, 115 kedi, 12 at ve 3 diğer türler. Bu hayvanların %87,93'ünü sığır, %4,26'sını koyun, %3,52'sini kedi, %2,27'sini köpek, %1,56'sını keçi, %0,37'sini at ve %0,09'unu da kanatlı ve yaban hayvanları oluşturmaktadır. Sığır ve köpeklerin kliniğe başvuru nedenlerine bakıldığında, gebelik muayenesi en sık karşılaşılan durumdur. Koyunlarda ise güç doğum, keçilerde meme hastalıkları, kedilerde ise ovaryohisterektomi en yaygın başvuru sebepleridir. Çalışma sonuçlarına göre, en fazla hayvanın 2011 yılında, özellikle mart ayında kliniğe başvurduğu belirlenmektedir. Van YYÜ Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Klinikleri 'ne başvuran hayvanların büyük çoğunluğunu sığır oluştururken, son yıllarda özellikle kedilerden gelen başvuruların arttığı gözlemlenmiştir. Veteriner Fakültelerindeki eğitim kalitesini değerlendirmek amacıyla, kliniklere başvuran hayvan sayısı ve çeşitliliğinin önemli olduğu sonucuna varılmaktadır (Çetin ve ark., 2018).

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği tarafından 2011-2017 yılları arasında gerçekleştirilen retrospektif bir analizi sonucunda ise, o dönemde kliniğe başvuran hastaların dağılımı incelendiğinde, %48,51'i köpek, %39,24'ü kedi, %8,38'i inek, %0,96'i koyun ve %0,88'i keçi olarak belirlenmektedir. Kliniğe başvuran hayvanların ana sebepleri arasında, köpek ve kedilerde ovaryohisterektomi operasyonları, inek ve keçilerde gebelik muayeneleri/rektal muayeneler, koyunlarda ise güç doğum durumları öne çıkmaktadır. Yapılan analizler sonucunda, kliniğe getirilen başlıca hastanın evcil hayvanlar olduğu ve en yaygın talebin kısırlaştırma operasyonları olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nin çalışma alanında yoğun olarak karşılaşılan durumları yansıtarak, kliniğin ana odak noktalarını belirlemeye ve gelecekteki çalışmalara yönelik planlamalara katkı sağlamaktadır (Baştan ve ark., 2018).

Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nde gerçekleştirilen bir araştırmada, 2007-2017 yılları arasında kliniğe başvuran 1274 hayvanın türlerine göre dağılımı incelenmektedir. Bu süre zarfında kliniğe başvuran hayvanların %46,8'i sığır, %13,2'si köpek, %26,5'i kedi, %3,9'u kısırak, %8,1'i koyun, %0,9'u keçi ve %0,6'sı diğer türlerinden (Gine Domuzu, Kanarya, Ceylan vb.)

oluşmaktadır. Hayvanların kliniğe başvuru nedenlerine bakıldığında, %44,3'ü gebelik muayenesi, %15,9'u ovaryohisterektomi, %2,4'ü genital organ muayenesi, %10,2'si meme ile ilgili sorunlar, %1,7'si infertilite, %2,9'u güç doğum, %3,2'si genital organlarda patolojik oluşumlar, %3,1'i sezaryen, %0,6'sı genital organ travmatik yaralanmaları, %4,3'ü genital organ enfeksiyonları ve %12,4'ü kategorize edilemeyen diğer sorunlar veya istekler (Östrus kanaması, İstenmeyen gebelikler, Post op. Bakım, Senkronizasyon vb.) olarak belirlenmiştir. Bu veriler, kliniğin başvuran hayvanların çeşitli sağlık sorunlarına yönelik geniş bir hizmet yelpazesine sahip olduğunu göstermektedir (Bademkran ve ark., 2018).

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nde 2010-2017 yılları arasında gerçekleştirilen bir çalışmada, kliniğe başvuran hayvanların detaylı bir değerlendirmesi yapılmıştır. Bu süreçte, klinik muayene kayıtları incelenerek yıllar, aylar ve türler bazında hayvanların dağılımları titizlikle analiz edilmektedir. Çalışma, ilgili yıllarda kliniğe başvuran 1082 hayvanın türlerine göre dağılımını şu şekilde ortaya koymaktadır; %39 sığır, %22 köpek, %18 koyun, %12 keçi ve %9 kedi. Yıllara göre hayvan sayılarının dalgalı bir seyir izlediği ve farklı türlerdeki hayvanların sayılarının birbirine yakın olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, kliniğe en çok başvuru sebebinin gebelik muayeneleri olduğu belirlenmektedir. Elde edilen verilere göre, 2010-2017 yılları arasındaki hayvan sayıları sırasıyla 168, 156, 110, 135, 111, 148, 153 ve 101 şeklinde seyretilmektedir. Çalışmanın ayrıntılı analizi, özellikle öğrenciler için üreme problemleri konusunda değerli bir kaynak olabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, hayvan sayısında artış yaşanması durumunda, öğrenci eğitime ve bilimsel faaliyetlere daha fazla katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma, akademik düzeyde değerli bir bilgi kaynağı olup, veterinerlik eğitimi ve pratiği alanında ileri düzeyde bir anlayışın gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (Köse ve ark., 2018).

Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği tarafından 2008-2017 yılları arasında gerçekleştirilen bir çalışma da, kliniğe başvuran hayvanların kapsamlı bir değerlendirmesi yapılmıştır. Bu dönemde toplam 5928 hayvanın klinik kayıtları incelenmiştir, bu hayvanlar arasında 2119 sığır, 46 koyun, 29 keçi, 179 kedi, 2955 köpek, 94 kısırak, 504 manda ve 2 kanatlı bulunmaktadır. Elde

edilen verilere göre, kliniklere getirilen hayvanların türlerine göre dağılımında %49,85’lik bir oranla köpekler ilk sırayı almış, onları %35,75 ile sığırlar takip etmiştir. Mandalar %8,50 ile önemli bir orana sahipken, kediler (%3,02), kısıraklar (%1,59), koyunlar (%0,78), keçiler (%0,49) ve kanatlılar (%0,03) diğer türleri oluşturmuştur. Çalışma aynı zamanda hayvanların kliniğe başvuru nedenlerini de ele almıştır. Ovaryohisterektomi (%38,52), genital organ muayenesi (%28,43), gebelik muayenesi (%20,67), ovaryum kistleri (%1,69), prolapsus vajina (%1,34), meme tümörü (%1,21) ve metritis (%1,20) gibi durumlar, hastaların başlıca başvuru nedenleri olarak belirlenmiştir. Özellikle köpeklerin ve sığırların kliniğe daha sık başvurduğu gözlemlenmiş, ovaryohisterektomi ve genital organ muayenesinin ise hastaların büyük bir kısmı tarafından tercih edildiği tespit edilmiştir. Çalışma, mevcut fiziki altyapı ve yardımcı personel kapasitesine dayanarak, yılda 600 ila 750 arasında hasta muayenesinin gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşmıştır. Bu veriler, kliniğin etkinliği ve hasta popülasyonunun çeşitliliği konusunda önemli bilgiler sunmaktadır (Yılmaz ve ark., 2018).

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 1999-2016 yılları arasında gelen hayvan türlerinin sayıları ve getiriliş sebepleri, klinikte düzenli olarak tutulan hasta kayıt defterinin detaylı analizi sonucu elde edilmiştir. Bu çalışmada, kliniğe getirilen hayvanların türleri ve muayene sebepleri titizlikle incelenmiştir. Retrospektif analiz, kliniğin hangi hayvan türlerine daha sık hizmet verdiğini ve hangi sağlık sorunlarının öne çıktığını belirlemek için kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, en sık başvuran hayvan türünün köpek olduğu (%49,00) belirlenmiştir. Köpeği sırasıyla sığır (%22,32), koyun (%14,82), kedi (%8,67), keçi (%3,11), kısırak (%1,60) ve egzotik hayvanlar (%0,49) takip etmiştir. En yaygın getiriliş sebepleri arasında inek, koyun, keçi ve kısıraklarda gebelik muayenesi; kedi ve köpeklerde ise kısırlaştırma talebinin ön planda olduğu görülmüştür (Uçar ve ark., 2018).

2001-2017 yılları arasında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerinde gerçekleştirilen bu çalışma, kliniklere başvuran vakaların kapsamlı bir analizini sunmaktadır. Hasta kayıtları, titizlikle tutulan klinik kayıt defterlerinden elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre, incelenen dönemde kaydedilen vakaların çoğunluğunu inekler oluşturmuştur (%31,26). Ardından sırasıyla

kedi (%25,06) ve köpek (%23,74) vakaları gelmektedir. Diğer türlerin de katkısı göz ardı edilemez (%0,63). Başlıca klinik ziyaret nedenleri arasında ovaryohisterektomi, gebelik muayeneleri ve güç doğuma bağlı sezaryen vakaları öne çıkmaktadır. Bu veriler, veteriner pratisyenlerin klinikte sık karşılaştıkları durumları anlamalarına ve uygun tedavi planları geliştirmelerine yardımcı olabilir (Taşal ve ark., 2018).

Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği, 2002-2017 döneminde incelenen 3302 hayvanın değerlendirmesini gerçekleştirdi. Bu süreçte, 2119 sığır (inek-düve), 511 koyun, 107 keçi, 330 köpek, 94 kedi, 11 kısırak, 18 kanatlı, 2 yaban keçisi ve 110 diğer hayvan türü yer aldı. Kliniklere yapılan başvuruların %64,2'sini sığırlar oluştururken, koyunlar %15,5, köpekler %10 ve diğer türler ise %10'un altında dağılım gösterdi. Sığır ırkları arasında Esmer %52,2, Simental %35,2, yerli %3,4 ve Holstein %3,8 oranlarına sahipti. Bu hayvanların çoğunlukla gebelik muayenesi için getirildiği belirlendi. Köpeklerin %42,1'i ovaryohisterektomi, %25,8'i gebelik muayenesi, %7,9'u transmissible venereal tümör ve %4,5'i vaginal hiperplazi nedeniyle, kedilerin ise %71,3'ü ovaryohisterektomi, %12,9'u gebelik muayenesi ve %4,3'ü genital organ muayenesi için kliniğe başvurduğu tespit edildi. Klinik, sığırların çoğunluğunu oluşturmalarına rağmen, son yıllarda köpek ve kedi sayısında belirgin bir artış gözlemlendi (Kaçar ve ark., 2018).

2007-2017 yılları arasında yapılan retrospektif bir çalışmanın temel amacı, Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne başvuran hayvan türlerini, sayılarını ve başvuru nedenlerini genel bir analizini yapmaktır. Bu kapsamda, farklı ırk ve yaşlardan toplam 2532 hayvan değerlendirilmiştir. Gelen hayvanların %31,35'i köpek, %25,11'i kedi, %23,34'ü sığır, %13,15'i koyun, %3,75'i kısırak, %2,52'si keçi ve %0,2'si diğer egzotik ve evcil hayvanlardan oluşmaktadır. Ovaryohisterektomi, gebelik muayenesi ve postpartum sorunlar, hayvanların kliniğe başvuru nedenleri arasında öncelikli üç sırayı almaktadır. Kedi ve köpek dışındaki evcil hayvan türlerinin yıllar içinde hem yüzde hem de sayı olarak azaldığı, bununla birlikte pet hayvanlarının ise arttığı belirlenmiştir. Fakülte klinikleri, evcil hayvanların üreme sorunlarıyla ilgili tanı, tedavi ve koruyucu hekimlik konularında yeterli kapasiteye sahip olmalarına rağmen, daha etkili ve donanımlı eğitim uygulamalarını desteklemek

amacıyla bölgedeki kamu ve özel sektöre ait hayvancılık işletmeleri ile iş birliğini artırma gerekliliğine yönelik bir sonuca varılmaktadır (Erdem ve ark., 2018).

Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2002-2016 yılları arasında başvuran hayvanların değerlendirilmesini amaçlayan bir çalışma, kliniğe başvuran ve tedavi gören hayvanların demografik özelliklerini, başvuru amaçlarını ve zaman içindeki değişimleri incelemeyi hedeflemiştir. Klinik muayene defterleri elde edilmiş ve analizler için incelenmiştir. İneklerin %38,22'si, köpeklerin %31,02'si, kedilerin %18,36'sı, koyun ve keçilerin %11,15'i ve kanatlıların ise %0,22'si kliniğe başvurmuştur. Hayvanların kliniğe başvurma nedenleri arasında genital organ muayenesi, gebelik muayenesi ve ovaryohisterektomi gibi jinekolojik müdahaleler öne çıkmaktadır. Yıllara göre gruplandırılan veriler, 2004 yılında en az hasta sayısına, 2015 yılında ise en yüksek hasta sayısına ulaşıldığını göstermiştir. Ayrıca, fiziki şartların iyileştirilmesinin, özellikle kedi ve köpeklerde belirgin bir hasta artışına neden olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrenci eğitime yönelik olarak hayvan türlerinin sayısının yeterli olduğu ancak özellikle kapsamlı bir uygulama çiftliği kurulmasıyla daha kaliteli bir eğitim sağlanabileceği ve ayrıca Kırıkkale ili ve çevresinde gezici klinik ve ambulans hizmetinin uygulanmasıyla daha kapsamlı bir veteriner hekimlik hizmetinin sunulabileceği sonucuna varılmaktadır (Pir Yağcı ve ark., 2018).

Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi, 2007-2017 yılları arasında Doğum ve Jinekoloji kliniğine başvuran hastalardan çiftlik hayvanlarında genel gebelik muayenesini tercih edenlerin sayısını 1583, pet hayvan sahiplerinin ise ovaryohisterektomi talep edenlerin sayısını 354 olarak belirlemiştir. Belirgin vaka dağılımlarındaki ana etkenlerden biri, bölgedeki özel veteriner kliniklerinin genellikle büyükbaş hayvanlara odaklanması ve bu kliniklerde ileri düzeyde jinekolojik muayene yöntemlerinin yeterince sunulmamasıdır. Bu durum, küçükbaş hayvan sahiplerinin daha spesifik ve nitelikli veteriner hizmetlere ulaşmak amacıyla üniversite kliniğine yönlendiklerini öne sürmektedir (Çolak ve ark., 2018).

Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nde, 2003-2016 yılları arasında getirilen çeşitli hayvan türlerine ait olguların detaylı bir analizi gerçekleştirilmiştir. Toplamda kliniğe başvuran 8519 hayvanın %84,67'sini sığırlar,

%5,31'ini köpekler, %4,89'unu koyunlar, %2,18'ini keçiler, %2,15'ini kediler, %0,66'sını kısıraklar ve %0,14'ünü de kanatlılar ile tavşanlar oluşturmuştur. Hayvanların kliniğe başvuru nedenleri üzerine yapılan analizler, sığırların, kısırakların ve koyunların çoğunlukla gebelik muayeneleri için, köpeklerin ve kedilerin ise genellikle kısırlaştırma amaçlı başvurular yaptığı ortaya koyulmuştur. Elde edilen veriler, kliniğe başvuran hayvan sayısının kaliteli eğitim için yetersiz olduğunu göstermiş ve daha fazla hayvan materyali sağlanması için teşvik edici önlemler alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Doğan ve ark., 2018).

İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Polikliniği'nde yapılan 2007-2017 arası çalışma, çeşitli şikâyetlerle başvuran 4798 hasta üzerinde detaylı bir inceleme sunmaktadır. Bu hastaların türlerine ve hastalıklarına göre dağılımı incelenmiş ve çeşitli önemli bulgular ortaya konmuştur. Çalışmaya katılan hastaların %64,31'i köpek, %30,78'i kedi, %1,81'i koyun, %0,68'i keçi, %0,66'sı inek, %0,43'ü kısırak, %1,29'u tavşan, %0,16'sı guinea domuzu ve sadece %0,02'si karaca ve ceylan olarak tespit edilmiştir. Bu veriler, veteriner jinekolojisi alanında ayırıcı tanının ve yardımcı muayene tekniklerinin önemini vurgulamaktadır; zira doğru tanı, hastalığın prognozu açısından kritik öneme sahiptir. Ayrıca, çalışma kentleşme ile birlikte çiftlik hayvanlarının azalmasına rağmen, evcil ve egzotik hayvanların sayısındaki artışın dikkat çekici olduğunu göstermektedir. Bu trendler, veteriner sağlık hizmetlerinin evriminde ve gelecekteki müdahale stratejilerinin belirlenmesinde önemli bir role sahip olmaktadır (Kılıçarslan ve Turna, 2018).

Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne yönelik 2012-2017 yılları arasında gerçekleştirilen bir çalışma, kliniğe başvuran hayvanların türleri ve başvuru nedenlerini değerlendirmiştir. Toplam 501 hayvanın kliniğe getirildiği bu süre zarfında, bu hayvanların dağılımı şu şekildedir: %59,1'ini köpeklerin, %26,8'ini kedilerin (2013 hariç) ve %9,8'ini ise ineklerin oluşturduğu görülmüştür. Kedilerde en yaygın başvuru nedeni ovaryohistektomi iken, diğer hayvan türlerinde gebelik muayenesi öncelikli olarak belirlenmiştir. Fakülte hastanesinin altyapı ve donanım kalitesine paralel olarak kliniğe başvuran hayvan sayısında bir artış olduğu tespit edilmiştir (Abay ve Canoğlu, 2018).

Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği tarafından 2000-2016 yılları arasında gerçekleştirilen bir çalışmada, klinikte değerlendirilen hayvanların analizi amaçlanmıştır. Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2000-2016 yılları arasında başvuran toplam 3663 hayvanın %37,21'inin inek, %33,93'ünün kısırak, %15,99'unun keçi, %8,87'sinin koyun, %2,24'ünün köpek, %1,69'unun kedi ve %0,06'sının ceylan olduğu belirlenmiştir. Hayvanların kliniğe başvuru nedenleri arasında, en yüksek oranın %54,77 ile gebelik muayenesi, ardından %10,85 ile genital organ muayenesi, %9,22 ile güç doğum, %5,53 ile mastitis ve %3,35 ile meme başı yara ve yırtıkları olduğu gözlemlenmiştir. İnek ve kısırakların, getirilen hayvan türleri arasında öne çıktığı ve tüm türlerde en sık rastlanan başvuru nedeninin gebelik muayenesi olduğu tespit edilmiştir (Zonturlu ve ark., 2018).

2.5. Türkiye Dışındaki Bazı Veteriner Fakülteleri Reprodüksiyon Kliniklerine Son Yıllarda Gelen Olgular

Veteriner hekimliği mesleği 18. yüzyıla kadar, temelde deneyime dayalı bir uygulama şeklinde ortaya çıkmaktadır. Ancak, Lyon, Fransa'da Claude Bourgelat tarafından 1762'de kurulan dünyanın ilk veteriner hekimliği okulu, disiplini bilimsel bir temele oturtarak önemli bir dönüm noktası oluşturmuştur. Bu okulun açılması, hayvan hastalıkları ve salgınlarıyla mücadelede yeni bir dönemin başlangıcı olmaktadır. Ayrıca ekonomik, sosyal ve toplum sağlığının korunması açısından da kritik bir adım atılmıştır. Dolayısıyla, Lyon'daki bu okul, insanlık tarihinde benzersiz bir yer edinerek, veteriner hekimliğini bilimsel bir meslek haline getirerek, toplum sağlığı ve hayvan refahı konularında önemli katkılarda bulunmuştur (Özgür, 2010; Türkmenoğlu, 2016).

Namakkal'deki Veteriner Koleji ve Araştırma Enstitüsü (VCRI) ile Tamil Nadu'daki Madras Veteriner Koleji (MVC), bufalo gibi sığırlarda ve üreme vakalarının orantılı yaygınlığını belirlemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın süresi 1,5 ay ve çalışma dönemi boyunca toplam 286 farklı vaka kaydedilmiştir. Hem retrospektif hem de prospektif üreme vakaları çalışmaya dahil edilmektedir. Farklı üreme durumlarının oransal yaygınlıkları sırasıyla %5,2 ve %8,8 distosi; %4,6 ve %5,3 sırasıyla plasentanın retansiyonu; %3,5 ve %7,9 sırasıyla düşük; %2,9 ve %2,7 sırasıyla yumurtalık kisti VCRI ve MVC oluşturmaktadır. Üreme durumları daha sık olarak melez ırklarda meydana gelmektedir. Daha yaşlı hayvanlar (%42,1-87,5) ve daha

yüksek doğum sayısına (%31-87,5) sahip olanlar üreme vakalarına daha duyarlı olmaktadır. Üreme vakalarının tedavisinde antibiyotikler ve hormonal ilaçlar kullanılmaktadır. Üreme vakalarının düşüklerin çoğu manuel olarak düzeltilmektedir, karmaşık vakalarda ise sezaryen operasyonu yapılmaktadır (Alam ve ark., 2016).

İsviçre'de yapılan bir araştırmada, tutulan fetal membranların (RFM) rutin tedavisinden sonraki doğum sonrası dönem 2 grupta karşılaştırılmıştır. Bir gruba plasebo (A), diğer gruba ise fitoterapötik bir madde (misket limonu kabuğu) (B) verilmektedir. Sezaryen yapılan, uterus prolapsusu olan, derin servikal veya vajinal yaralanması olan, hipokalsemisi olan ve buzağılamadan önceki son 14 gün içinde hastalık geçiren inekler çalışma dışı bırakılmaktadır. İneklerin 265 günden fazla hamile olması gerekmektedir. Yalnızca RFM sonrası suni tohumlama yapılan inekler dâhil edilmektedir. A grubundaki (n=50) inek ve B grubundaki (n=55) inek ile kulak küpesindeki son numaraya göre (çift/düzensiz) grup sınıflandırması yapılmaktadır. İlk tedaviden sonraki tedavi sayısı RFM gruplar arasında anlamlı farklılık göstermemektedir. Buzağılamadan ilk tohumlamaya kadar geçen ortalama süre grup A'da 77 gün iken grup B'de 82 gün almaktadır. Gebe kalana kadarki A sayısı gruplar arasında önemli ölçüde fark göstermemiştir. Ortalama açık gün sayısı grup A'da 89 gün iken grup B'de 96 gün almaktadır. Ayırma oranı gruplar arasında önemli ölçüde farklılık göstermemiştir. Sonuç olarak, RFM sonrası ilk 50 gün içindeki tedaviler ve sonraki doğurganlık değişkenleri açısından gruplar arasında farklılık görülmemiştir (Biner ve ark., 2015).

Peradeniya Üniversitesi Veteriner Eğitim Hastanesi'ne (VTH) getirilen köpekler arasında filariasisi ve Sri Lanka'da ortaya çıkan zoonotik filaryal hastalıktan sorumlu olan *D. repens*'in ilk moleküler karakterizasyonunu ifade eden bir çalışmada, kan örnekleri toplanmış, Modifiye Knott Tekniği kullanılarak morfolojik olarak analiz edilmiş ve moleküler analizler yapılmıştır. Köpekler aşı ve/veya düzenli kontrol için kliniğe getirilmektedir ve çoğu spesifik olmayan klinik belirtilere sahip hastalar oluşturmaktadır. Test edilen 87 köpeğin %27,6'sında *Dirofilaria* pozitif çıkmaktadır. Mikroskopik olarak test edilen pozitif örneklerin genomik DNA'sının geleneksel PCR ve çift yönlü dizilimi, Sri Lanka'daki türün *D. repens* olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Enfeksiyon erkeklerde (%39,1) kadınlara (%14,6) kıyasla önemli ölçüde daha yüksek,

ancak yavru köpekler (yaş<1 yaş) ve yetişkin köpekler arasında anlamlılık göstermemektedir. Yaşlı ve safkan köpeklere kıyasla daha fazla melez köpek enfekte oldu. Cinsiyet, yaş veya cinse göre enfeksiyonun yoğunluğunda bir fark bulunmamaktadır. Evcil köpeklerde *Dirofilaria* enfeksiyonlarının yüksek sayısı, Sri Lanka'da yeni ortaya çıkan insan dirofilariasis vakaları için potansiyel bir rezervuar olduğunu göstermektedir (Thilakarathneve ark., 2023).

Hemanjiyosarkom, kan damarlarının endotel hücrelerinden kaynaklanan mezenkimal bir neoplazmadır; iç organ dışı ve iç organ türleri olarak sınıflandırılabilirler. Visseral olmayan hemanjiyo sarkomlar cildi, deri altı dokuları ve kas dokularını etkileyebilir; visseral hemanjiyo sarkomlar dalak, karaciğer, kalp, akciğerler, böbrekler, ağız boşluğu, kemikler, mesane, rahim, dil ve retroperitonu etkileyebilir. Evcil türler arasında kutanöz HSA'dan en çok köpekler etkilenir. Kuzey Amerika çalışmalarına göre kutanöz HSA, bu türde teşhis edilen tüm HSA'ların yaklaşık %14'ünü ve dermal tümörlerin %5'inden azını temsil etmektedir. Bununla birlikte, Brezilya epidemiyolojik verileri daha yüksek bir prevalansı göstermektedir; bu, tüm köpek HSA'larının %27 ila 80'ini ve bu türde teşhis edilen tüm deri neoplazmlarının %13,9'unu temsil etmektedir. Kutanöz HSA en yaygın olarak orta yaşlı ila yaşlı köpekleri (8 ila 15 yaş arası) etkiler; aktinik veya aktinik olmayan formlar için cinsiyet yatkınlığı yoktur. Bazı köpek ırklarında kutanöz HSA'nın daha yüksek prevalansı, güneş ışınımına karşı daha düşük koruma ile ilişkilidir, çünkü düşük cilt pigmentasyonu ve tüy örtüsü daha fazla güneşe maruz kalmaya neden olur. Bu hastalarda solar dermatoz gibi aktinik değişikliklerin sık görülmesi, güneş radyasyonunun bu neoplazmin gelişimi üzerindeki etkisini doğrulamaktadır. Köpeklerde hemanjiyo sarkomun çok sayıda klinik belirtisi vardır. Kutanöz HSA'ların tanısal yaklaşımı ve evreleme sınıflandırması farklı alt tipler arasında benzerdir. Kesin tanı insizyonel veya eksizyonel biyopsilerin histopatolojik analizi ile konur. Sitoloji ameliyat öncesi tarama testi olarak kullanılabilir; ancak HSA vakalarında çok az tanısal faydası vardır çünkü kan kontaminasyonu ve numune hemodilüsyonu riski yüksektir. Metastatik hastalık kanıtı olmayan lokalizevisseral olmayan HSA'lı köpekler için genellikle cerrahi tedavi tercih edilir. Son zamanlarda elektrokemoterapi (EKT), farklı neoplastik tiplerin lokal ablatif tedavisinde alternatif bir tedavi olarak ortaya çıkmıştır; kutanöz HSA'lı köpeklerin tedavisinde radyoterapinin kullanımı nadirdir. Subkutan ve

müsküler HSA'da adjuvan kemoterapi endikasyonları konusunda literatürde daha fazla fikir birliği vardır; Doksorubisin, deri altı ve kas alt tipleri için en sık kullanılan antineoplastik ajandır ve tek başına veya diğer ilaçlarla kombinasyon halinde uygulanabilir. Diğer tedaviler arasında antianjiyogenik tedavi, fotodinamik tedavi, kemoterapinin metronomik dozla ilişkilendirilmesi, hedefe yönelik tedaviler ve doğal ürünler yer alır. Bu tedavilerin yararları sunulmuş ve tartışılmıştır. Genel olarak dalak ve kardiyak HSA'nın prognozu olumsuzdur. Zorlu bir neoplazm olarak, bu agresif hastalığın kontrol altına alınması için yeni protokoller ve tedavi yöntemleri üzerine çalışmalar yapılması gerekmektedir (Nardi ve ark., 2023).

Bern ve Zürih Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinde, nörolojik hastalığa sahip toplam 4497 köpek (yılda ortalama 375) üzerinde bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık olarak 1159 köpek (%26) nörohistopatolojik tanısı onaylanmaktadır, 1431 (%32) klinik tanısı onaylanmakta ve 1491 (%33) olası bir tanı alınmıştır. En sık karşılaşılan ırklar karışık ırklı köpeklerdir (4497'den 577'si, %13), bunu Alman çoban köpekleri takip etmektedir (4497'den 466'sı, %10). En yaygın lokalizasyonlar ön beyin (4497'den 908'i, %20) ve torakolomber bölgedeki omurilik (4497'den 840'ı, %19) olarak belirlenmiştir. Çoğu köpek dejeneratif hastalıklarla (%38) teşhis edilmiş, onu enflamatuvar/enfeksiyöz hastalıklar izlemiştir (%14). En yüksek başvuru sayısı, referans hastanenin etrafındaki coğrafi bölgelerden ve daha yüksek insan nüfus yoğunluğuna sahip bölgelerden gelmektedir (Fluehman ve ark., 2006).

1961 yılında Londra Kraliyet Veteriner Kolejinde yapılan bir araştırma sonucuna göre, 452 tümörün 90'ı atlardan, 293'ü sığırlardan, 38'i koyunlardan, 27'si domuzlardan ve 4'ü keçilerden oluşmaktadır. İlgili türlerin çeşitli vücut sistemlerindeki tümörlerin karşılaştırmalı bir açıklaması verilmektedir. Önemli tümörler şunlardı: atlarda, derideki melanomlar ve fibromlar ve penis karsinomları, sığırlarda derideki melanomları, fibromlar ve siğiller, göz kanserleri, lenfo-sarkomlar, penisin fibropapillomları ve vajinal tümörler, koyun lenfo-sarkomlarında ve karaciğer tümörlerinde, domuzlarda lenfo-sarkomlar ve embriyonal nefromlar, keçilerden alınan 4 tümörün üçü lenfo-sarkom olarak belirlenmiştir. Lenfo-sarkomun "geniş kapsamlı" bir tümör olarak önemi bir kez daha gösterilmiştir (Cotchin, 1961).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma, Van YYÜ Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2022-2023 yılları arasında muayene ve tedavi amacıyla getirilen çeşitli hayvan türlerini kapsayacaktır. Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı Kliniğinde kaydedilen hayvan bilgileri, e-Vet® üzerinden elde edilerek, veri analizleri yapılacaktır.

Araştırmada, kliniğe getirilen hayvan türleri, sayıları, yıllara-aylara göre dağılımları ayrıca hastalık olgu ve oranları hesaplanacaktır. Hesaplamalarda SPSS paket programları ile gruplar arasındaki oranlar ve önemleri (istatistik uzmanının önereceği testler ile) hesaplanacaktır. Çalışma sonuçlarının analizlerinde kullanılan istatistiki testler Tablo 1’de özetlenmiştir.

3.1. İstatistiki Analizler

Bu çalışmada elde edilen veriler, IBM SPSS Statistics 20.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arasındaki farkları belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve çoklu karşılaştırmalar için Duncan ve Tukey testleri kullanılmıştır. Sürekli değişkenler için tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Kategorik değişkenler ise frekans ve yüzde (%) olarak ifade edilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $P < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Tablo 1. Çalışmada kullanılan istatistiki testler

Test	Yapılan Analiz
Tek yönlü varyans analizi/Duncan çoklu karşılaştırma testi	Hayvan türleri arasındaki farklılık
Tukey çoklu karşılaştırma testi	Hayvan sayılarının mevsimlere göre dağılımı
Tanımlayıcı istatistik uygulandı	Keçi hastalıklarının yıllara göre dağılımı
Tanımlayıcı istatistik uygulandı	Koyun hastalıklarının yıllara göre dağılımı
Tanımlayıcı istatistik uygulandı	Sığır hastalıklarının yıllara göre dağılımı
Tanımlayıcı istatistik uygulandı	Kedi hastalıklarının yıllara göre dağılımı
Tanımlayıcı istatistik uygulandı	Köpek hastalıklarının yıllara göre dağılımı

4. BULGULAR

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2022-2023 yılları arasında toplamda 242 hayvanın tedavisi gerçekleştirildi. Bu yıllar arasında kliniğe getirilen hayvanların %51,7'sini (n=125) sığır, %26'sını (n=63) kedi, %9,1'ni (n=22) koyun, %7,4'ünü keçi (n=18) , %5'ni (n=12) köpek ve %0,8'ini (n=2) diğer hayvanlar (egzotik ve kısırak) oluşturdu (Tablo 2). Kliniğe getirilen hayvan sayılarına göre türler arasında istatistiksel olarak farklılığı test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulandı. Analiz sonucunda Duncan çoklu karşılaştırma testine göre kliniğe getirilen hayvan sayısı türleri arasında anlamlı farklılıklar gözlemlendi ($p<0.05$). Özellikle kliniğe getirilen sığır sayısı ile diğer hayvanlar arasında anlamlı bir fark bulundu. Klinikte en fazla tedavi edilen hayvan türünün sığır olması bölgedeki çiftlik hayvanlarına yönelik veteriner hizmetlere olan talebin yüksek olduğunu gösterdi. Klinikte tedavi edilen hayvanların önemli bir kısmını oluşturan kediler ve köpekler, evcil hayvanlara yönelik veteriner hizmetlerine de odaklanıldığını gösterdi. Bölgede keçi ve koyun gibi küçükbaş hayvanların kliniğe getirilmesi, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine olan talebin veteriner hizmetlerine yansımaları anlamına gelir. Diğer tedavi edilen hayvan türlerinin sayıları azdır. Ancak bu durum özel uzmanlık ve bilgi gerektiren durumları içerir. Bu çeşitlilik, kliniğin geniş bir hayvan yelpazesi üzerine hizmet verdiğini ve veteriner sağlık hizmetlerini çok yönlü bir şekilde sağlayabildiğini gösterdi.

Tablo 2. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022-2023 yılları arasında getirilen hayvan türlerinin dağılımı.

	Keçi	Koyun	Sığır	Köpek	Kedi	Diğer	Toplam	P
2022	9 ^a	9 ^a	59 ^b	8 ^a	38 ^c	2 ^d	125	<0.05
2023	9 ^a	13 ^a	66 ^b	4 ^a	25 ^c	0 ^d	117	
Toplam	18 ^a	22 ^a	125 ^b	12 ^a	63 ^c	2 ^d	242	
%	7,4	9,1	51,7	5	26	0,8		

2022-2023 yılları arasında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne dair yapılan analizlerde, yıllara göre kliniğe getirilen hayvan sayılarındaki düşüş dikkat çekici değildir. 2022 yılında kliniğe başvuran hayvan oranı %51,7 (n=125) iken, 2023 yılında bu oranın %48,3'e (n=117) düştüğü gözlemlendi (Tablo 3). Ek olarak aylara göre getirilen hayvan sayılarının dağılımının incelenmesi

sonucunda, özellikle şubat ayında %14,9'luk (n=36) oranla en yüksek yoğunluğun gözlemlendiği belirlendi (Tablo 3). Kliniğe getirilen hayvan sayılarının mevsimlere göre dağılımını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen Tukey çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, klinik ziyaretlerinin mevsimsel değişkenlik açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlendi ($p>0,05$).

Tablo 3. Getirilen hayvan sayılarının yıllara ve aylara göre dağılımı.

Yıl	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Hazir	Tem	Ağus	Eyl	Eki	Kası	Ara	Top	%
2022	6	19	16	14	16	9	6	6	4	4	16	9	125	51,7
2023	10	17	17	8	10	4	9	6	7	16	5	8	117	48,3
Toplam	16	36	33	22	26	13	15	12	11	20	21	17	242	
%	6,6	14,9	13,6	9,1	10,7	5,4	6,2	5,0	4,5	8,3	8,7	7,0		

Keçilerin kliniklere getirilme nedenlerine dair yapılan incelemede, en yaygın nedenin gebelik muayenesi olduğu belirlendi. Bu durumu %17,6'sı (n=3) ile mastitis, %17,6'sı (n=3) ile memede travmatik yara, %5,9'u (n=1) ile güç doğum ve %5,9'u (n=1) ile genital muayene takip etti (Tablo 6). 2022 yılında, keçilerin kliniklere getiriliş nedenlerine bakıldığında, gebelik muayenesinin %55,6'sı (n=5) ile en yaygın olduğu, mastitisin %22,2'si (n=2) ile ikinci sırada geldiği, genital muayenenin %11,1 (n=1) ve meme travmatik yara %11,1 (n=1) oranında olduğu gözlemlendi (Tablo 4). Veriler incelendiğinde, gebelik muayenesi şikâyeti ile gelen vakaların diğer şikâyetlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edildi. 2023 yılında ise, keçilerin kliniklere getiriliş nedenlerine baktığımızda, gebelik muayenesinin %50'si (n=4) ile yine en yaygın olduğu, mastitisin %12,5 (n=1), güç doğum %12,5 (n=1) ve memede travmatik yara vakalarının ise %25 (n=2) oranında olduğu belirlendi. Genital muayene ile ilgili herhangi bir vaka kaydına rastlanmadı (Tablo 5). Verilerin analizi sonucunda, gebelik muayenesinin diğer vaka kayıtlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görüldü.

Tablo 4. 2022 yılında keçilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	S.s	$\bar{x}$
Mastitis	2 ^b	22,2	1,013	2,55
Genital Muayene	1 ^b	11,1		
Gebelik Muayenesi	5 ^a	55,6		
Memede Travmatik Yara	1 ^b	11,1		

Tablo 5. 2023 yılında keçilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	S.s	$\bar{x}$
Mastitis	1 ^b	12,5	1,164	3,25
Genital Muayene	0 ^b	0		
Gebelik Muayenesi	4 ^a	50,0		
Memede Travmatik Yara	2 ^b	25,0		
Güç Doğum	1 ^b	12,5		

Tablo 6. 2022-2023 yıllarında keçilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin toplam dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	S.s	$\bar{x}$
Mastitis	3 ^b	17,6	1,11	2,88
Genital Muayene	1 ^c	5,9		
Gebelik Muayenesi	9 ^a	52,9		
Memede Travmatik Yara	3 ^b	17,6		
Güç Doğum	1 ^c	5,9		

Koyunların kliniklere getiriliş sebepleri incelendiğinde, %63,2'sini (n=12) güç doğum, %21,1'ini (n=4) prolapsusuteri, %10,5'ini (n=2) meme fibrozis, %5,3'ünü (n=1) konjenital anomaliler oluşturdu (Tablo 9). 2022 yılında kliniğe getirilen koyunların getiriliş nedenleri incelendiğinde %75 (n=6) güç doğum, %12,5 (n=1) memede fibrozis, %12,5 (n=1) prolapsusuteri görüldü (Tablo 7). Veriler analiz edildiğinde güç doğum şikâyetiyle gelen vakaların diğer şikâyetlerle gelen vakalara oranla daha fazla olduğu görüldü. 2023 yılında kliniğe getirilen koyun vakaları incelendiğinde %54,5 (n=12) güç doğum, %9,1 (n=2) memede fibrozis, %27,3 (n=4) prolapsusuteri, %9,1 (n=1) konjenital anomali kayıt edildi (Tablo 8). Veriler analiz edildiğinde güç doğum şikâyetiyle gelen vakaların diğer şikâyetlerle gelen vakalara oranla daha fazla olduğu görüldü. Bu verilere dayanarak yapılan istatistiksel analizler, koyunların en fazla güç doğum nedeniyle kliniklere getirildiğini göstermektedir.

Tablo 7. 2022 yılında koyunların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Güç Doğum	6 ^a	75,0	1,37	0,744
Memede Fibrozis	1 ^b	12,5		
ProlapsusUteri	1 ^b	12,5		

Tablo 8. 2023 yılında koyunların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Güç Doğum	6 ^a	54,5	1,90	1,136
Memede Fibrozis	1 ^b	9,1		
ProlapsusUteri	3 ^b	27,3		
Konjenital Anomali	1 ^b	9,1		

Tablo 9. 2022-2023 yıllarında koyunların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Güç Doğum	12 ^a	63,2	1,68	1,00
Memede Fibrozis	2 ^b	10,5		
ProlapsusUteri	4 ^b	21,1		
Konjenital Anomali	1 ^b	5,3		

Sığırların kliniklere getiriliş nedenleri incelendiğinde, %68,4'ünü (n=81) gebelik muayenesi, %9,4'ünü (n=11) mastitis, %6,8'ini (n=8) retensiyosekundinarium, %5,1'ni (n=6) meme başı stenozu, %2,6'sını (n=3) meme fibrozis, 2,6'sını(n=3) meme travmatik yara, %1,7'sini (n=2) vajinal prolapsus, %0,9'unu (n=1) diğer sebepler (uterustorsiyonu, genital organ muayenesi, meme fistülü, metritis) oluşturdu (Tablo 12). 2022 yılında kliniğe %8,8 (n=5) mastitis, %64,9 (n=37) gebelik muayenesi, %3,5 (n=2) meme fibrozis, %7 (n=4) meme başı stenoz, %5,3 (n=3) retensiyosekundinarium, %1,8 (n=1) uterustorsiyonu, %1,8 (n=1) genital organ muayenesi, %3,5 (n=2) metritis, %1,8 (n=1) memede travmatik yara, %1,8 (n=1) meme fistülü vaka şikâyetleri kaydedildi (Tablo 10). Gebelik muayenesi ile gelen şikâyet oranı en fazladır. 2023 yılında kliniğe %13,8 (n=9) mastitis, %67,7 (n=44) gebelik muayenesi, %1,5 (n=1) meme fibrozis, %3,1 (n=2) meme başı stenoz, %7,7 (n=5) retensiyosekundinarium, %3,1 (n=2) memede travmatik yara ve %3,1 (n=2) vajinal prolapsus vaka şikâyetleri kaydedildi

(Tablo 11). Yapılan istatistiksel analizler, sığırların kliniklere getirilme nedenleri arasında en yaygın olanın gebelik muayenesi olduğunu ortaya koydu.

Tablo 10. 2022 yılında sığırların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Mastitis	5 ^b	8,8		
Gebelik Muayenesi	37 ^a	64,9		
Meme Fibrozis	2 ^b	3,5		
Meme Başı Stenoz	4 ^b	7,0		
Retensiyo Secundinarum	3 ^b	5,3		
UterusTorsiyonu	1 ^b	1,8	2,87	2,036
Genital Organ Muayenesi	1 ^b	1,8		
Metritis	2 ^b	3,5		
Meme Travmatik Yara	1 ^b	1,8		
Meme Fistülü	1 ^b	1,8		

Tablo 11. 2023 yılında sığırların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Mastitis	9 ^c	13,8		
Gebelik Muayenesi	44 ^a	67,7		
Meme Fibrozis	1 ^b	1,5		
Meme Başı Stenoz	2 ^b	3,1	2,66	2,145
Retensiyo Secundinarum	5 ^b	7,7		
Meme Travmatik Yara	2 ^b	3,1		
Vajinal Prolapsus	2 ^b	3,1		

Tablo 12. 2022-2023 yıllarında sığırların kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Mastitis	11 ^b	9,4		
Gebelik Muayenesi	81 ^a	68,4		
Meme Fibrozis	3 ^b	2,6		
Meme Başı Stenoz	6 ^b	5,1		
Retensiyo Secundinarum	8 ^b	6,8		
UterusTorsiyonu	1 ^b	,9	2,76	2,040
Genital Organ Muayenesi	1 ^b	,9		
Metritis	1 ^b	,9		
Meme Travmatik Yara	3 ^b	2,6		
Meme Fistülü	1 ^b	,9		
Vajinal Prolapsus	2 ^b	1,7		

Köpeklerin kliniklere başvurma nedenleri incelendiğinde, %33,3 (n=4) gebelik muayenesi, %25'inin (n=3) prolapsus vajina, %16,7'sinin (n=2) diğer sağlık sorunları (meme tümörü, ovaryohistektomi gibi) ve %8,3'ünün (n=1) Mastitis olduğu izlendi (Tablo 15). 2022 yılında kliniğe %37,5 (n=3) gebelik muayenesi, %37,5 (n=3) prolapsus vajina, %12,5 (n=1) meme tümörü, %12,5 (n=1) oranında mastitis görüldü (Tablo 13). 2023 yılında kliniğe %50 (n=2) ovaryohistektomi, %25 (n=1) gebelik muayenesi, %25 (n=1) meme tümörü vakaları kaydedildi (Tablo 14). Bu bulgular, köpeklerin klinik başvurularının önemli bir bölümünün üreme sağlığı ile ilgili olduğunu gösterir.

Tablo 13. 2022 yılında köpeklerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Gebelik Muayenesi	3 ^a	37,5	2,50	1,414
Meme Tümörü	1 ^b	12,5		
Mastitis	1 ^b	12,5		
Prolapsus Vajina	3 ^a	37,5		

Tablo 14. 2023 yılında köpeklerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Gebelik Muayenesi	1 ^b	25	2,25	0,957
Meme Tümörü	1 ^b	25		
Ovaryohistektomi	2 ^a	50		

Tablo 15. 2022-2023 yıllarında köpeklerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Gebelik Muayenesi	4 ^a	33,3	2,83	1,696
Meme Tümörü	2 ^b	16,7		
Mastitis	1 ^c	8,3		
Ovaryohistektomi	2 ^b	16,7		
Prolapsus Vajina	3 ^a	25,0		

Kedilerin kliniklere getirilme nedenleri incelendiğinde, %64,4'ünün (n=38) ovaryohistektomi, %10,2'sinin (n=6) gebelik muayenesi, %8,5'inin (n=5) genital organ muayenesi, %5,1'nin (n=3) sezaryen ve güç doğum, %1,7'sinin (n=1) diğer

sebepler (metritis, abortus, ovaryan remnant sendrom, memede şişkinlik) olduğu kaydedildi (Tablo 18).2022 yılında klinikte %2,8 (n=1) güç doğum, %61,1 (n=22) ovaryohisterektomi, %13,9 (n=5) genital organ muayenesi, %8,3 (n=3) gebelik muayenesi, %2,8 (n=1) metritis, %2,8 (n=1) sezaryen, %2,8 (n=1) ödem (memede şişkinlik), %2,8 (n=1) abortus, %2,8 (n=1) ovaryan remnant sendromu vakaları kaydedildi (Tablo 16). 2023 yılında klinikte %8,7 (n=2) güç doğum, %69,6 (n=16) ovaryohisterektomi, %13 (n=3) gebelik muayenesi, %8,7 (n=2) sezaryen vakaları kaydedildi (Tablo 17). Bu veriler, çalışmaların genel kedi popülasyonunun sağlığı ve refahı üzerindeki etkilerini anlamak için önemli olduğunu gösterir.

Tablo 16. 2022 yılında kedilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Güç Doğum	1 ^b	2,8	2,97	1,843
Ovaryohisterektomi	22 ^a	61,1		
Genital Organ Muayenesi	5 ^b	13,9		
Gebelik Muayenesi	3 ^b	8,3		
Metritis	1 ^b	2,8		
Sezaryen	1 ^b	2,8		
Ödem (Memede Şişkinlik)	1 ^b	2,8		
Abortus	1 ^b	2,8		
Ovaryan Remnant Sendrom	1 ^b	2,8		

Tablo 17. 2023 yılında kedilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Güç Doğum	2 ^b	8,7	2,21	,735
Ovaryohisterektomi	16 ^a	69,6		
Gebelik Muayenesi	3 ^b	13		
Sezaryen	2 ^b	8,7		

Tablo 18. 2022-2023 yıllarında kedilerin kliniklere getiriliş sebeplerinin dağılımı.

Getiriliş Nedeni	n	%	$\bar{x}$	S.s
Güç Doğum	3 ^b	5,1		
Ovaryohisterektomi	38 ^a	64,4		
Genital Organ Muayenesi	5 ^b	8,5		
Gebelik Muayenesi	6 ^b	10,2		
Metritis	1 ^b	1,7	2,79	1,668
Sezeryan	3 ^b	5,1		
Ödem (Memede Şişkinlik)	1 ^b	1,7		
Abortus	1 ^b	1,7		
Ovaryan Remnant Sendrom	1 ^b	1,7		

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nde 2022 ve 2023 yılları arasında tedavi amaçlı getirilen keçilerin aylara göre dağılımı incelendi. Bu analiz sonucunda, mevsimlerin istatistiksel olarak bir etkisinin olmadığı gözlemlendi. 2022 yılı verilerine göre, keçilerde Mastitis hastalığına en fazla Mayıs ayında (%22,2) rastlandı. Diğer aylarda ise bu hastalığa dair vakalar tespit edilmedi. Keçilerde genital muayene sıklığına en fazla Ağustos ayında (%11,1) rastlandı. Gebelik muayenesi yapılan keçilerde hastalık oranları Mart ayında %33,3, Nisan ayında %11,1 ve Eylül ayında %11,1 olarak kaydedildi. Memede travmatik yara vakaları ise Şubat ayında %11,1 oranında olduğu tespit edildi (Tablo 19). Bu veriler, keçilerin sağlık durumlarının farklı aylarda değişkenlik gösterebileceğini, ancak bu değişkenliğin mevsimsel faktörlerle bağlantılı olmadığını gösterdi. 2023 yılı verilerine göre ise, Eylül ayında keçilerde mastitis hastalığı görülme oranı %12,5 olarak belirlendi. Gebelik muayenesi sonuçlarına göre, Ocak ayında %12,5, Şubat ayında %25 ve Aralık ayında %12,5 oranında gebelik saptandı. Travmatik yaralara ilişkin verilere göre, Şubat ve Kasım aylarında keçilerin %12,5'inde memede travmatik yara tespit edildi. Güç doğum vakaları incelendiğinde, Şubat ayında %12,5 oranında keçilerde güç doğum belirlendi. Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos ve Ekim aylarında kliniklerde herhangi bir keçi vakasına rastlanmadı (Tablo 20). Bu istatistiksel veriler mevsimsel faktörlerin hastalık görülme oranları üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını gösterdi.

Tablo 19. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen keçi aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Mastitis	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Genital Muayene	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Gebelik Muayenesi	0	0	3	1	0	0	0	0	1	0	0	0
Memedede Travmatik Yara	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
%	0	11,1	33,3	11,1	22,2	0	0	11,1	11,1	0	0	0

Tablo 20. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen keçilerin aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Mastitis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Gebelik Muayenesi	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Memedede Travmatik Yara	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Güç Doğum	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
%	12,5	50	0	0	0	0	0	0	12,5	0	12,5	12,5

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2022 ve 2023 yılları arasında tedavi amaçlı getirilen koyunların aylara göre dağılımı incelendi. 2022 yılında, Şubat ayında %50 oranında güç doğum ve memede fibrozis hastalıklarına, Mart ayında %37,5 oranında güç doğum ve prolapsus uteri hastalıklarına, Mayıs ayında ise %12,5 oranında güç doğuma rastlandı. Ocak, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım, Aralık aylarında herhangi bir vaka bildirilmedi (Tablo 21). 2023 yılında ise, Ocak ayında %18 oranında güç doğum, Şubat ayında %36,5 oranında güç doğum, prolapsus uteri ve konjenital anomali, Mart ayında ise %45,5 oranında güç doğum, memede fibrozis ve prolapsus uteri hastalıklarına rastlandı. Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım, Aralık aylarında herhangi bir vaka bildirilmedi (Tablo 22). Veriler analiz edildiğinde 2022-2023 yıllarında kliniklere belirli hastalıkların farklı aylarda farklı oranlarda görüldüğü ve bu oranların yıllar arasında değişebildiği görüldü.

Tablo 21. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen koyunların aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Güç Doğum	0	3	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Memedde Fibrozis	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prolapsus Uteri	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
%	0	50	37,5	0	12,5	0	0	0	0	0	0	0

Tablo 22. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen koyunların aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Güç Doğum	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Memedde Fibrozis	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prolapsus Uteri	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Konjenital Anomali	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
%	18	36,5	45,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nde 2022 ve 2023 yılları arasında tedavi amaçlı getirilen sığırların aylara göre dağılımı incelendi. 2022 yılında kliniğe Ocak ayında %5,2 oranında mastitis ve gebelik muayeneleri, Şubat ayında %17,5 oranında gebelik muayeneleri, meme fibrozisi ve retensiyo secundinarum vakaları, Mart ayında %5,2 oranında mastitis, gebelik muayeneleri ve meme başı stenozu, Nisan ayında %14 oranında mastitis, gebelik muayenesi, genital organ muayenesi, metritis ve meme başı stenoz, Mayıs ayında %7 oranında gebelik muayenesi, meme başı stenozu ve uterus torsiyonu, Haziran ayında %3,5 oranında meme travmatik yara ve meme fistülü, Temmuz ayında %1,7 oranında gebelik muayenesi, Ağustos ayında %7 oranında mastitis, gebelik muayenesi ve retensiyo secundinarum vakaları, Eylül ayında %1,7 oranında gebelik muayenesi, Ekim ayında %5,2 oranında gebelik muayenesi, Kasım ayında %19,29 oranında gebelik muayenesi ve meme başı stenozu, Aralık ayında ise %12,2 oranında mastitis ve gebelik muayenesi tespit edildi (Tablo 23). 2023 yılı verilerine göre ise, Ocak ayında, klinikte %4,5 oranında mastitis ve gebelik muayenesi görüldü. Şubat ayında, mastitis, gebelik muayenesi, meme fibrozisi ve retensiyo secundinarum gibi çeşitli durumlar %13,6

oranında tespit edildi. Mart ayında ise mastitis, gebelik muayenesi ve vajinal prolapsus vakaları %6 oranında kaydedildi. Nisan ayında gebelik muayenesi, meme başı stenozu ve retensio secundinarum %6 oranında görüldü. Mayıs ayında mastitis, gebelik muayeneleri, retensio secundinarum ve memede travmatik yara %10,6 oranında olduğu belirlendi. Haziran ayında ise gebelik muayenesi ve memede travmatik yara %3 oranında saptandı. Temmuz ayında yalnızca gebelik muayenesi %3 oranında kaydedildi. Ağustos ayında ise mastitis ve gebelik muayenesi %13,6 oranında tespit edildi. Eylül ayında gebelik muayenesi ve retensio secundinarum %7,5 oranında görüldü. Ekim ayında gebelik muayenesi %15 oranında saptandı. Kasım ayında ise mastitis ve gebelik muayenesi %6 oranında belirlendi. Aralık ayında gebelik muayenesi %10 oranında kaydedildi (Tablo 24). Bu veriler, klinikteki belirli sağlık durumlarının ve hastalıkların yıllık dağılımını açıklarken aynı zamanda aylara göre en sık görülen hastalıkları da vermiştir.

Tablo 23. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen sığırların aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Mastitis	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Gebelik Muayenesi	2	6	1	3	2	0	1	2	1	3	10	6
Meme Fibrozis	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meme Baş Stenoz	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0
Retensio Secundinarum	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Uterus Torsiyonu	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Genital Organ Muayenesi	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Metritis	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Meme Travmatik Yara	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Meme Fistülü	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
%	5,2	17,5	5,2	14	7	3,5	1,7	7	1,7	5,2	19,29	12,2

Tablo 24. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen sığırların aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Mastitis	1	2	1	0	2	0	0	2	0	0	1	0
Gebelik Muayenesi	2	4	1	1	3	1	2	7	4	10	3	7
Meme Fibrozis	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meme Başı Stenoz	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Retensiyon Secundinarum	0	2	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0
Meme Travmatik Yara	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
%	4,5	13,6	6	6	10,6	3	3	13,6	7,5	15	6	10

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nde 2022 ve 2023 yılları arasında tedavi amaçlı getirilen kedilerin aylara göre dağılımı incelendi. 2022 yılında kliniğe, Ocak ayında Ovaryohisterektomi ve genital organ muayenesi vakalarının oranı %5,5 olarak kaydedildi. Şubat ayında ise Ovaryohisterektomi vakaları %8,3'e yükseldi. Mart ayında, Ovaryohisterektomi, genital organ muayenesi ve ovaryan remnant sendromu ile ilgili vakaların oranı %13,8'e çıktı. Nisan ayında Ovaryohisterektomi ve genital organ muayenesi %11,1 olarak raporlanmıştır. Mayıs ayında sadece Ovaryohisterektomi vakaları görüldü, oranı %11,1'dir. Haziran ayında, güç doğum, Ovaryohisterektomi, gebelik muayenesi, sezaryen ve abortus gibi çeşitli vakaların toplam oranı %13,8'dir. Temmuz ayında Ovaryohisterektomi, genital organ muayenesi ve gebelik muayenesi vakalarının oranı %11,1'dir. Ağustos ayında Ovaryohisterektomi vakaları %2,7'ye düştü. Eylül ayında ve Ekim ayında Ovaryohisterektomi vakalarının oranı %5,5'tir. Kasım ayında Ovaryohisterektomi ve metritis vakalarının oranı %5,5 olarak kaydedildi. Aralık ayında ise Ovaryohisterektomi ve ödem (memede şişkinlik) vakalarına rastlandı, bu vakaların oranı da %5,5'tir (Tablo 25). 2023 yılında ise kliniğe Ocak ayında, vakaların %8,6'sında güç doğum ve Ovaryohisterektomi gerçekleştirildi. Mart ayında ise, vakaların %17,3'ünde Ovaryohisterektomi ve gebelik muayenesi uygulandı. Nisan ayı verileri, vakaların %17,3'ünde güç doğum, Ovaryohisterektomi ve Sezaryen işlemlerinin gerçekleştirildiğini gösterdi. Mayıs ayında, vakaların %13'ünde Ovaryohisterektomi ve gebelik muayenesi uygulandı. Haziran ayında, vakaların %8,6'sında sadece

Ovaryohisterektomi yapıldı. Temmuz ayında, vakaların %13'ünde gebelik muayenesi, Ovaryohisterektomi ve sezaryen işlemleri gerçekleştirildi. Eylül ayına gelindiğinde, vakaların yalnızca %4,3'ünde Ovaryohisterektomi uygulandı. Ekim ayı verileri, vakaların %17,3'ünde Ovaryohisterektomi yapıldığını gösterdi. Şubat, Ağustos, Kasım ve Aralık aylarında ise herhangi bir vaka kaydedildi (Tablo 26). Kliniğe farklı aylarda getirilen vakalar incelendiğinde mevsimsel farklılığın olmadığı görüldü.

Tablo 25. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen kedilerin aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Güç Doğum	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Ovaryohisterektomi	1	3	2	3	4	2	1	1	2	1	1	1
Genital Organ Muayenesi	1	0	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Gebelik Muayenesi	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0
Metritis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Sezaryen	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Ödem (Memede Şişkinlik)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Abortus	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Ovaryan Remnant Sendrom	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
%	5,5	8,3	13,8	11,1	11,1	13,8	11,1	2,7	5,5	2,7	5,5	5,5

Tablo 26. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen kedilerin aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Güç Doğum	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Ovaryohisterektomi	1	0	3	2	2	2	1	0	1	4	0	0
Gebelik Muayenesi	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
Sezaryen	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
%	8,6	0	17,3	17,3	13	8,6	13	0	4,3	17,3	0	0

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'nde 2022 ve 2023 yılları arasında tedavi amaçlı getirilen köpeklerin aylara göre dağılımı incelendi. 2022 yılında kliniğe Mart ayında gebelik muayenesi (%12,5), Nisan ayında mastitis (%12,5), Mayıs ayında meme tümörü ve prolapsus vajina (%50), Temmuz ayında gebelik muayenesi (%12,5), Kasım ayında gebelik muayenesi (%12,5)

vakaları kaydedildi. Diğer aylarda herhangi bir vaka kaydı görülmedi (Tablo 27). 2023 yılında ise kliniğe Ocak ayında gebelik muayenesi ve meme tümörü (%50), Ekim ayında Ovaryohisterektomi (%50) vaka kaydı görüldü. Diğer aylarda herhangi bir vaka kaydına rastlanmadı (Tablo 28). Bu veriler kliniğin özellikle gebelik takibi, meme sağlığına ilişkin muayeneler ve jinekolojik cerrahi müdahaleler üzerine yoğunlaştığını gösterdi.

Tablo 27. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2022 yılında getirilen köpeklerin aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Gebelik Muayenesi	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Meme Tümörü	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Mastitis	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Prolapsus Vajina	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
%	0	0	12,5	12,5	50	0	12,5	0	0	0	12,5	0

Tablo 28. Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2023 yılında getirilen köpeklerin aylara göre hastalık dağılımı.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Gebelik Muayenesi	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meme Tümörü	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ovaryohisterektomi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
%	50	0	0	0	0	0	0	0	0	50	0	0

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Sunulan bu çalışmanın amacını, Van YYÜ Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji ABD'na 2022-2023 yılları arasında getirilen olguların retrospektif analizi oluşturmıştır.

Geçmiş yıllarda bu ABD'da ilk retrospektif çalışmayı Alan ve ark. 1997 yılında gerçekleştirmiştir. Bu araştırmadan on bir yıl sonra, Çetin ve Alan (2008) aynı klinikte sadece meme sorunlarını, diğer olgular dikkate alınmadan, analiz etmişlerdir. Bu çalışmadan on yıl sonra ise Çetin ve ark (2018), son on yıla ait retrospektif tüm olguları kapsamlı olarak incelemişlerdir. Bu tarihlerden sonra, gerek Covid pandemisi gerekse de ekonomik koşulların değişimine paralel olarak Van YYÜ Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji ABD'na gelen, yukarıdaki araştırmacıların (Alan ve ark., 1997; Çetin ve Alan, 2008; Çetin ve ark., 2018) rapor etmiş oldukları olgu sayısı ve çeşitliliğinde dikkat çeken bir azalma gözlemlenmiştir. Ancak böyle bir gözlem bilimsel verilerin analizi ile ortaya konmamıştır. Bu nedenle sunulan bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Türkiye'de son yıllarda yükseköğretimde artan veteriner fakülteleri dikkat çekicidir. Yeni açılan fakültelerle birlikte, Türkiye'nin tüm bölgelerinde çok sayıda veteriner fakültesi öğrenci eğitimi vermektedir. Ancak bu fakültelerin bulundukları yerlerde coğrafik, kültürel ve toplumsal yaşam farklılıkları da mevcuttur. Dolayısıyla bu tür varyasyonlar veteriner fakültelerine getirilen hayvan popülasyonunu ve canlı hayvan üzerindeki öğrenci eğitim bütünlüğünü de ortadan kaldırmaktadır. Özellikle bölgesel farklılıklar pet hayvanları ile sığırlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Kimi fakülteler kedi-köpek, kimi fakülteler de büyük ruminant hekimliğinde öğrencilere daha kapsamlı eğitim hizmetleri verebilmektedirler. Örneğin, Ankara Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakülteleri Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne getirilen dominant popülasyonun pet hayvanları ve bu hayvanların kastrasyon işlemleri olduğu görülmektedir (Baştan ve ark., 2018; Uçar ve ark., 2018; Erdem ve ark., 2018; Yılmaz ve ark., 2018; Abay ve Canoğlu, 2018). Diğer taraftan Kafkas Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy

Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri Doğum ve Jinekoloji Kliniğine getirilen vakaların çoğunluğunu sığırların oluşturduğu ifade edilmektedir (Kaçar ve ark., 2018; Bademkran ve ark., 2018; Köse ve ark., 2018; Taşal ve ark., 2018; Pir Yağcı ve ark., 2018; Doğan ve ark., 2018; Zonturlu ve ark., 2018; Çolak ve ark., 2018).

Özellikle Van YYÜ Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji ABD’da 1997, 2008 ve 2018 yılları arasında yapılan çalışmalarda; çalışmamızla paralel olarak en fazla gelen hayvan türünün sığır, geliş nedeninin ise gebelik muayenesi olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızdan farklı olarak ise ilkbahar aylarında getirilen hayvan sayısının diğer mevsimlere göre daha fazla olduğu, kedilerin en az getirilen hayvan türü olduğu gözlemlenmiştir (Alan ve ark., 1997). Yapılan bir başka çalışmada ise çalışmamızla paralel olarak en fazla getirilen hayvan türünün sığır getiriliş nedeninin ise gebelik muayenesi olduğu ve çalışma önceki yıllarla kıyaslandığında kedi sayısında ciddi bir artışın olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmamızdan farklı olarak, en fazla başvurunun Mart ayında olduğu belirlenmiştir (Çetin ve ark., 2018). Bunlara ek olarak 2008 yılında yapılan çalışmada ise, meme sorunlarının genel bir analizi yapılmış, çalışmamızla paralel olarak en fazla meme sorununun sığırlarda gözlemlendiği ve hastalık nedeninin ise mastitis olduğu belirlenmiştir (Alan ve Çetin’in, 2008).

Bu çalışmada kliniğimize getirilen başlıca hayvanın öncelikle büyük ruminant ve sonrasında da kedi olduğu görülmektedir. Kliniğimizdeki hayvan çeşitliğindeki ciddi sapma, diğer birçok fakültelerdeki gibi sığır lehine olacak şekilde farklılık göstermektedir.

Son yıllarda Türkiye’de veteriner fakültelerinde yapılan çalışmalarda, pet hayvanlarının yanında egzotik hayvan sayılarında da artışların olduğu ifade edilmektedir. Örneğin; İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi’nde yapılan analizlerde muhtemel artan kentleşme ve kültürel çeşitlilikle birlikte, çiftlik hayvanlarının sayısında azalma yaşanırken, pet ve egzotik hayvan sayısında belirgin bir artışın görüldüğü belirtilmektedir (Kılıçarslan ve Turna, 2018). Ancak çiftlik hayvan sayısındaki azalmalarda fakülte polikliniklerine olan uzaklık ve ulaşım masrafları da göz ardı edilmemelidir. Sunulan araştırmamızda ise, kliniğimize çok az sayıda egzotik hayvan olgularının geldiği, bu tür hayvan sayısında da giderek azalmanın varlığı da söz

konusuydu. Buna karşın kliniğimizde geçmiş yıllara nazaran (Çetin ve ark., 2018) pet hayvan sayılarında belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Bizim bu bulgularımızı destekler nitelikte, Kafkas Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi'nde yapılan araştırmalarda köpek ve kedi gibi pet hayvan sayısında önemli bir artışlar gözlemlenmiştir (Kaçar ve diğerleri, 2018; Erdem ve diğerleri, 2018; Pir Yağcı ve diğerleri, 2018). Bu artışın nedenler arasında, insanların genellikle pet hayvan sahiplenmeye daha fazla eğilim göstermesi ve bu hayvanların sağladığı duygusal ve sosyal faydaların önemli bir rol oynaması etkili olmuş olabilir. Son yıllarda kliniğimize gelen pet hayvan sayısındaki artış, bölgedeki sosyo-ekonomik ve kültürel yapının değişiminden kaynaklanabilir. Ayrıca bölgedeki Van Kedisine olan ilginin de bu artış üzerinde rol oynayabileceği düşünülmektedir. Egzotik hayvan sayısında yaşanan azalma, diğer fakültelerde olduğu gibi, veterinerlik fakültesi öğrencilerinin daha sınırlı hayvan çeşitliliği ile karşılaşmalarına ve dolayısıyla eğitimlerinde eksikliklere neden olabilir. Bu eksiklikler, öğrenci değişim programları ya da lisans eğitimi sonrasındaki uzmanlaşma programları ile giderilebilir. Sunulan bu çalışmamız öğrenci eğitiminde eksik görülen hayvan tür ve olgularının belirlenmesi açısından da önemli olacaktır.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda, Türkiye Veteriner Fakülteleri'ne getirilen olgular içerisinde gebelik muayenelerinin ön planda olduğu görülmektedir. Örneğin; Aydın Adnan Menderes Üniversitesi ve Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültelerinin Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine başvuran hayvanların türlere göre getirilme sebeplerinin incelendiği çalışmalarda, çiftlik hayvanlarının en sık gebelik muayenesi için getirildiği, pet hayvanlarının ise ovaryohisterektomi operasyonlarının öncelikli sebep olduğu belirtilmektedir (Uçar ve ark., 2018; Sarıbay ve ark., 2016). Bu çalışmada kliniğimize getirilen olgular içerisinde sıklıkla gebelik muayeneleri yer almaktaydı. Hayvan sahiplerinin bu tercihleri merak-ekonomik nedenler, infertilite veya gebelikte ortaya çıkan komplikasyonlardan kaynaklanabilir.

Sonuç olarak,

Van YYÜ Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2022-2023 yılları arasında getirilen hayvan sayısının geçmiş yıllara kıyaslandığında oldukça gerilemiş olduğu ortaya çıkmıştır. Hayvan sayısındaki bu ciddi düşüşler, Türkiye'de Covid-19 pandemisi sonrası ağırlaşan ekonomik koşullardan kaynaklanabilir. Özellikle döviz

kurundaki artışlarla birlikte, mazot, gübre, yem, ilaç ve hekim masraflarının büyümesi yetiştiriciler ve hobi hayvancılığı üzerinde ciddi olumsuzluklara neden olmuş olabilir. Bu gelişmeler de kliniğimize getirilen hayvan sayısındaki azalmaların nedeni olabilir. Ancak pandemi sonrası ağırlaşan ekonomik koşulların Türk Hayvancılığına olan etkileri bilimsel olarak araştırılmalıdır.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2022-2023 yılları arasında getirilen hayvanlar içerisinde öncelikli sığır ve sonrasında da kedi popülasyon üstünlüğü dikkat çekmekteydi. Diğer taraftan; kliniğimize yansıyan tüm başvurularda sıklıkla karşılaşılan olguları inek, kedi, keçi, koyun ve köpek için sırasıyla, gebelik muayenesi, ovaryohisterektomi, gebelik muayenesi, güç doğum, gebelik muayenesi ve prolapsus vajina oluşturmaktaydı. Buna göre, kliniğimiz bölgedeki evcil hayvanların gebelik muayenelerinde öncelikli olarak tercih edilmekteydi. Ancak beklentilerimizden farklı olarak; kliniğimize getirilen hayvan sayısı üzerinde mevsimin herhangi bir etkisinin olmadığı da çalışmamızın önemli bir sonucuydu.

KAYNAKLAR

Abay M, Canoğlu E. Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2012-2017 Yılları Arasında Getirilen Vakalara Genel Bakış. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. Ankara: TRDizin; 2018.

Alam M, Islam KMF, Hoque MR, Uddin N, Quader M, Hossain MI, Nine HSMZ. Clinic alin vestigation of reproductive cases in cows and buffaloes at teaching veterinary hospitals in India. J. of Dairy Vet. Anim. Res. 2016;4(1):227-31.

Alan, M, Taşal, İ, Konuş, R, Şendağ, S, Çetin, Y. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine Gelen Olguların Genel Bir Analizi. Van Vet J. 1997;8(1):107-12.

Anonim 1. Türkiye’de Veteriner Hekimliği Eğitim ve Öğretiminin Tarihçesi. [Erişim Tarihi: 01.02.2024]. Erişim adresi: <https://veteriner.deu.edu.tr/fakulte/tarihce/>

Anonim 2. Türkiye’deki veteriner fakültelerinin kalite sorunları [internet]. [Erişim Tarihi: 10.03.2024]. Erişim adresi: <http://www.turktarim.gov.tr>

Anonim 3. Veteriner Fakültesi, Klinik Bilimleri Bölümü, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı [internet]. [Erişim Tarihi: 05.02.2024]. Erişim adresi: <https://www.yyu.edu.tr/Birimler/377/sayfalar/14079>

Bademkırın S, Özyurtlu N, Atlı MO, Küçükbaşlan İ, Köse M. Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2007-2017 Yılları Arasında Getirilen Vakaların Değerlendirilmesi. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. Ankara: TRDizin; 2018.

Baştan A, Salar S, Kurt S. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2011-2017 Yılları Arasında Getirilen Vakaların Analizi. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. Ankara: TRDizin; 2018.

Biner B, Bischoff M, Klarer F, Suhner F, Hüsler J, Hirsbrunner G. Treatment of retained fetal membranes: Comparison of the post partum period after routine treatment

or routine treatment including an additional phyto the rapeutic substancein dairy cattle in Switzerland. Open Journal of Veterinary Medicine. 2015; 5(04): 93-9.

Cotchin E. Tumours of farm animals: A survey of tumour sexamined at the Royal Veterinary College, London, during 1950-60. Veterinary Record. 1960;72:816-23.

Çetin M, Alan M. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğinde karşılaşılan meme sorunları. Van Vet J. 2008;19(2):1-6.

Çetin N, Yıldız M, Şendağ S. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği Vakaları: Son 10 (2007-2017) Yıla Ait Retrospektif Bir Analiz. Çetin H, editör. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. Ankara. TRDizin; 2018.

Çolak A, Polat B, Cengiz M, Cannazik O. Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2007-2017 Yılları Arasında Getirilen Vakaların Analizi. Çetin H, editör. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. Ankara: TRDizin; 2018.

De Nardi, AB, de Oliveira Massoco Salles Gomes, C, Fonseca-Alves, CE, de Paiva, F N, Linhares, LCM, Carra, GJU, Dagli, MLZ. Diagnosis, Prognosis, and Treatment of Canine Hemangio sarcoma: A Review Based on a Consensus Organized by the Brazilian Association of Veterinary Oncology, Abrovet. Cancers. 2023;15(7).

Doğan H, Şafak T, Kılınç MA, Kalkan C. Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2003-2016 Yılları Arasında Getirilen Vakaların Değerlendirilmesi. Çetin H, editör. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2018.

Erdem H, Satılmış F, Alkan H. Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine Getirilen Vakaların Analizi. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. Ankara: TRDizin; 2018.

Fluehmann G, Doherr MG, Jaggy A. Canine neurological diseases in a referral hospital population between 1989 and 2000 in Switzerland. *Journal of Small Animal Practice*. 2006;47 (10):582-87.

Kaçar C, Oral H, Kaya D, Kaya S, Kuru M, Demir MC, Karadağ MA. Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2002-2017 Yılları Arasında Getirilen Vakaların Genel Durumu. *Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi*. Ankara: TRDizin; 2018.

Kılıçarslan MR, Turna Ö. İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine Getirilen Vakaların Analizi. *Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi*. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2018.

Köse AM, Koldaş Ürer E, Doğruer G, Sarıbay MK, Ergün Y. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine Getirilen Vakaların Analizi. *Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi*. Ankara: TRDizin; 2018.

Pir Yağcı İ, Polat İM, Macun HC, Kalender H. Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2002-2016 Yılları Arasında Getirilen Vakalara Toplu Bakış. *Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi*. Ankara: TRDizin; 2018.

Sarıbay MK, Doğruer G, Ergün Y, Köse AM, Koldaş E. Mustafa Kemal Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniği'ne 2010-2015 yılları arasında getirilen hayvanların genel analizi. 2016; 32(3): 156-60.

Tan S. Türkiye’de sivil veteriner hekimliği eğitiminin başlangıcı konusunda bazı tespitler. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*. 2017;19(1):43-3.

Taşal İ, Bozkurt G, Köker A, Kocamüftüoğlu M, Çortu A, Ağaoğlu AR, Çetin Y, Güngör Ö. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine Getirilen Vakaların Analizi. Çetin H, editör. *Veteriner Fakültesi*

Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. 1. Baskı. Ankara: TRDizin. 2018;23-0.

Taşal İ, Uçar M, Erdem H. 1990-1995 yılları arasında Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi doğum ve jinekoloji kliniği'ne getirilen hayvanlara toplu bakış. Veteriner Bilimleri Dergisi. Eurasian Journal of Veterinary Sciences. 1998;14(1):59-5.

Thilakarathne SS, Wijayawardhane N, Perera PK, Mallawa C, Rajakaruna R S. Filariasis in dogs brought to the Veterinary Teaching Hospital, University of Peradeniya, Sri Lanka. Parasitology Research. 2013;122(2):461-69.

Türkmenoğlu E. Kuruluşundan Günümüze Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi. Kocatepe Vet J. 2016;9(2):70-3.

Uçar EH, Peker C, Akkuş T, Çetin H, Musal B, Erdoğan G, Beceriklisoy HB, Tuna B. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 1999-2016 Yılları Arasında Getirilen Vakaların Dağılımı. Çetin H, editör. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. 1. Baskı. Ankara: TRDizin; 2018; 12-7.

Yılmaz O, Çelik HA, Özenç E, Baki Acar D, Birdane MK, Yazıcı E, Uçar M. Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2008-2017 Yılları Arasında Getirilen Vakalara Toplu Bakış. Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniklerine Getirilen Vakaların Analizi. Ankara: TRDizin; 2018.

Zonturlu AK, Çetin H, Emre B, Korkmaz Ö, Atlı MO. Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Kliniğine 2000–2016 Yılları Arasında Getirilen Vakalara Toplu Bakış. Türkiye Klinikleri Veterinary Sciences-Obstetrics and Gynecology-Special Topics. 2018;4(3):49-4.

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

G19 –TEZ ORJİNALLİK RAPORU

Tez Başlığı / Konusu	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALINA 2022-2023 YILLARI ARASINDA GETİRİLEN OLGULARIN RETROSPEKTİF ANALİZİ			
İntihal taraması yapılan bölümler ve sayfa sayıları				
Kapak sayfası	Giriş	Ana bölümler	Sonuç bölümleri	Toplam sayfa sayısı
1	2	21	4	28
İntihal taraması yapılan program		Taramanın yapıldığı tarih		Benzerlik oranı %
Turnitin		01 /07 / 2024		% 14
*Uygulanan filtreler aşağıda verilmiştir:				
- Kabul ve onay sayfası hariç, - Gereç ve yöntemler hariç, - Teşekkür hariç, - Kaynakça hariç, - İçindekiler hariç, - Alıntılar hariç, - Simge ve kısaltmalar hariç, - Tezden çıkan yayınlar hariç, - 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)				
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi inceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini bilgilerinize arz ederim. Meryem GEZER İmza				

Öğrencinin Adı Soyadı	Meryem GEZER
Anabilim Dalı	Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı
Öğrenci No	22930001018
Programı	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora

DANIŞMAN ONAYI UYGUNDUR Prof. Dr. Sait ŞENDAĞ	ENSTİTÜ ONAYI UYGUNDUR (Unvan, Ad Soyad, İmza)
--	---

